

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

Budžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius, tel. (8 5) 203 4407,
faks. (8 5) 203 4692, el. p. info@enmin.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302308327

Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui	2022-12-	Nr. (12.11-14Mr)3-
Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei		
Lietuvos Respublikos finansų ministerijai	į 2022-12-09	Nr. S-2022-4665-6K-2207360

DĖL GILUMINIO RADIOAKTYVIŲJŲ ATLIEKŲ ATLIEKYNO ĮRENGIMO PROJEKTO FINANSAVIMO

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija, susipažinusi su Lietuvos Respublikos Seimo Audito komiteto 2022 m. spalio 27 d. raštu Nr. S-2022-4665 persiūstu komiteto 2022 m. spalio 26 d. posėdžio protokolo Nr. 141-P-26 išrašu, teikia informaciją apie Ministro Pirmininko 2021 m. spalio 20 d. potvarkiu Nr. 180 sudarytos tarpinstitucinės darbo grupės (toliau – Darbo grupė), kuriai buvo pavesta iki 2022 m. gruodžio 30 d. parengti pasiūlymus dėl papildomų Rezervinio (stabilizavimo) fondo pajamų šaltinių ir optimizuoto giluminio radioaktyviųjų atliekų atliekyno (toliau – giluminis atliekynas) įrengimo projekto finansavimo modelio bei jo priežiūros, veiklos rezultatus (priimtus sprendimus).

Atkreiptinas dėmesys, kad Darbo grupė buvo sudaryta atsižvelgiant į Valstybės kontrolės atlikto valstybinio audito 2021 m. birželio 16 d. ataskaitoje Nr. VAE-4 „Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo procesas“ pateiktą išvadą, kad „svarbu užtikrinti tinkamą pasirengimą galutiniam ilgaamžių radioaktyviųjų atliekų sutvarkymui, nes laiku nesukaupus pakankamų lėšų giluminio atliekyno įrengimui, bus patiriamos papildomos išlaidos susidariusių atliekų saugojimui“.

Pastebėtina, kad 2022 m. gegužės 15 – 25 d. Tarptautinės atominės energijos agentūros (toliau – TATENA) ARTEMIS (angl. Integrated Review Service for Radioactive Waste and Spent Fuel Management, Decommissioning and Remediation) misijos (toliau – ARTEMIS misija) metu buvo atliktas Lietuvos nacionalinės radioaktyviųjų atliekų tvarkymo sistemos tarptautinis ekspertinis įvertinimas¹.

Misijos metu ekspertai pateikė rekomendaciją Lietuvos Respublikos Vyriausybei peržiūrėti radioaktyviųjų atliekų tvarkymo veiklos, planuojamos po 2030 m., finansavimo sistemą, siekiant užtikrinti pakankamus finansinius išteklius, kurie būtų naudojami saugiam ilgalaikiam radioaktyviųjų atliekų tvarkymui bei jų padėjimui į giluminį atliekyną.

Pažymėtina, kad Energetikos ministerija, rengdama 2021-2030 metų branduolinės energetikos objektų eksploatavimo nutraukimo ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo plėtros programą, patvirtintą

¹ * ARTEMIS misija – misija, skirta įvertinti radioaktyviųjų atliekų tvarkymą, branduolinių energetikos objektų eksploatavimo nutraukimą ir aplinkos atstatymą. Šios misijos pagalba buvo įgyvendintas Direktyvos 2011/70/Euratom, kuria nustatoma panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų atsakingo ir saugaus tvarkymo bendrijos sistema, reikalavimas, kad ES valstybių narių nacionalinės radioaktyviųjų atliekų tvarkymo sistemos tarptautiniai ekspertiniai įvertinimai turi būti atliekami ne rečiau kaip kartą per dešimt metų, skaičiuojant nuo 2013 metų. ARTEMIS misijos ataskaita Energetikos ministerijai buvo pateikta 2022 m. rugsėjo mėn.

Vyriausybės 2021 m. vasario 3 d. nutarimu Nr. 76, numatė joje finansines projekcijas 2021–2030 metams (įskaitant infliaciją ir rizikas) giluminio atliekyno įrengimo projektui finansuoti.

Energetikos ministerija, vykdydama funkciją – organizuoti branduolinės energetikos infrastruktūros (įskaitant giluminio atliekyno įrengimą) Lietuvos Respublikoje plėtrą – ir atsižvelgdama į Valstybės kontrolės ir ARTEMIS misijos rekomendacijas, prieš pradėdama veiklas, susijusias su giluminio atliekyno įrengimo projekto finansavimo šaltinių po 2030 m. ir schemos nustatymu, turi žinoti giluminio atliekyno įrengimo kainą.

Anksčiau paminėtoje Valstybės kontrolės ataskaitoje nurodyta giluminio atliekyno įrengimo kaina (2520 mln. Eur) nustatyta vadovaujantis 2005 metais Švedijos ir Lietuvos ekspertų atliktu pirminiu giluminio atliekyno, įrengto kristalinėse uolienose, išlaidų įvertinimu² ir 2016 metais Lietuvos energetikos instituto ir UAB „Grotta“ patikslintu įvertinimu³. Dėl giluminio atliekyno įrengimui reikalingos informacijos trūkumo atliktas išlaidų įvertinimas yra labai preliminarus, neatitinkantis šių dienų realijų ir pagrįstas iš esmės Švedijos koncepcijos pritaikymu Lietuvai.

Todėl Energetikos ministerija pavedė VĮ Ignalinos atominėi elektrinei, vykdančiai giluminio atliekyno įrengimo projektą, iki 2022 m. pabaigos parengti ir su Energetikos ministerija suderinti pirkimo dokumentus giluminio atliekyno įrengimo projekto veiksmų plano / grafiko parengimo ir kainos nustatymo paslaugai pirkti (energetikos ministro 2022 m. gegužės 20 d. įsakymas Nr. 1-166 „Dėl Valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės vadovo mėnesinės algos kintamosios dalies 2022 metais nustatymo“). Šiam pirkimui finansuoti Energetikos ministerija jau suplanavo lėšas ministerijai numatytuose 2023 metų valstybės biudžeto lėšų asignavimuose. Viešasis pirkimas paslaugai atlikti buvo paskelbtas 2022 m. spalio mėn. Šiuo metu vyksta pateiktų pasiūlymų vertinimas. Reikia pastebėti, kad šiuo pirkimu susidomėjo būtent giluminio atliekyno įrengimo kainos skaičiavime patirties turinčios tarptautinės kompanijos.

Giluminio atliekyno įrengimo kainos perskaičiavimas numatytas 2023 m., nes iki 2023 metų II ketvirčio pabaigos turi būti atliktas potencialių atliekyno įrengimui vietų socialinis-ekonominis vertinimas (jau atliktas 2022 m. III ketv.), parengti bendrieji atliekyno saugos kriterijai (numatomas atlikimo terminas 2023 m. I ketv.), parengtas giluminio gręžinio aikštelės aprašomasis modelis (numatomas atlikimo terminas 2023 m. II ketv.).

Patikslinus giluminio atliekyno įrengimo kainą, Energetikos ministerija, atsižvelgdama į tai, kad Darbo grupės nariams bus reikalinga ekspertinė pagalba jiems pavestai funkcijai atlikti, planuoja inicijuoti viešąjį pirkimą pasiūlymams dėl papildomų Rezervinio (stabilizavimo) fondo pajamų šaltinių ir optimizuoto giluminio atliekyno įrengimo projekto finansavimo modelio bei jo peržiūros parengti. Pirmame Darbo grupės posėdyje planuojama suderinti šio pirkimo techninę specifikaciją.

Atsižvelgdama į pateiktą informaciją, Energetikos ministerija artimiausiu metu planuoja inicijuoti Ministro Pirmininko 2021 m. spalio 20 d. potvarkio Nr. 180 „Dėl darbo grupės sudarymo“ pakeitimą, numatant jame vėlesnį pavedimo vykdymo terminą. Šis pakeitimas neprieštarauja minėtoje Valstybės kontrolės ataskaitoje nurodytoms rekomendacijų įgyvendinimo plano nuostatoms.

Energetikos ministras

Dainius Kreivys

Patricija Ceiko, tel. 8 645 06578, el. p. patricija.ceiko@enmin.lt

² 2004 metų sąlygomis giluminio atliekyno įrengimo kristalinėse uolienose Lietuvoje bazinės išlaidos buvo įvertintos ~1 983 mln. Eur. Ataskaita „Investigations of Possibilities to Dispose of Spent Nuclear Fuel in Lithuania: a Model Case“, IAEA Inis No. 37024426, 2005.

³ 2016 metų sąlygomis giluminio atliekyno įrengimo kristalinėse uolienose Lietuvoje bazinės išlaidos (2004 m. kainomis) buvo įvertintos 2520 mln. Eur. Galutinė ataskaita „Giluminio atliekyno plėtos plano parengimas“, 2016 m.